

Nationalmuseets etnografiske Samling 1952.

Den tid er ved at være forbi, da museumsfolk blev betragtet som en særlig støvet afart af menneskeheden. I hvert fald er de ikke mere verdensfjerne, end at de glæder sig over den stigende popularitet, som for Etnografisk Samlings vedkommende har sat sit præg på det forløbne år både i henseende til forholdet over for publikum og til antallet af nyerehvervelser. Den har ikke mindst givet sig udslag i besøgstallet, som nok i en årrække har været stigende, men som nu i sammenligning med 1951 har taget et vældigt spring opad på over 40 % til ikke mindre end 98.287, skolebesøgene endda ikke medregnet.

Dette glædelige fremskridt skyldes utvivlsomt den kontakt, det efterhånden er lykkedes at tilvejebringe gennem populære foredrag og omvisninger, hvortil i skolernes efterårsferie kom et særligt arrangement med opstilling af en pladespiller med eksotisk musik i museets forhal. På de sædvanlige „onsdagsaftener“ i efteråret har museumsinspektør, dr. scient. Helge Larsen, fremvist og kommenteret to films, „Scener af eskimoernes liv“, og greve Eigil Knuth har talt om æmnet „En kunstner ser på primitiv kunst“. Desuden holdt H. kgl. H. Prins Peter af Grækenland og til Danmark for en indbudt kreds et foredrag, ledsaget af film, om sine forskninger i Himalaya, og museumsinspektør, mag. art. Halldan Siiger deltog i UNIFO's undervisning med foredragsrækken „Folkelig religiøsitet i Pakistan og Indien“.

At de sædvanlige, skiftende småudstillinger i museets forhal er blevet fortsat, er en selvfølge; men desuden har der i tidsrummet 28. oktober—9. november været en af over 2000 gæster besøgt særudstilling af tibetanske smykker og dragter, hjembragt af prins Peter. Desuden har museet deltaget i Ny Carlsbergfondets store jubilæumsudstilling med en række af de kostbare gaver, som i årenes løb er modtaget fra dette, og det har i meget stor udstrækning

medvirket ved foreningen Dansk Samvirkes udstilling „Skatte fra det fjærne“. Den sidstnævnte udstilling, der omfattede etnografiske sager i privateje hjembragte af danske i udlandet, har ikke blot haft den betydning for museet, at adskillige gaver bagefter er indgået til det, men har også skaffet værdifulde oplysninger om, i hvor stor udstrækning sådanne sager findes her i landet.

Af den videnskabelige virksomhed må først arbejdet i marken nævnes. Her har prins Peter fortsat sine forskninger blandt tibetanerne i Sikkim og Werner Jacobsen sine studier i Indien. Under ledelse af mag. art. Jørgen Meldgaard er der foretaget udgravninger og etnografiske undersøgelser i Vest-Grønland (Godthåb Distrikt), mag. scient. fru Henny Harald Hansen har gjort dragtstudier i Jugoslavien, og med støtte af Carlsbergfondet har professor Tage Ellinger, University of the Philippines, indsamlet materiale på øen Palawan. Flere af samlingens videnskabelige stab har desuden deltaget i kongresser (Wenner-Gren International Symposium on Anthropology i New York, den 30. Internationale Amerikanistkongres i Cambridge og den 4. Internationale Kongres for Antropologi og Etnografi i Wien). Endvidere er ikke mindre end to store, rigt illustrerede værker udsendt i museets skriftrække. Det ene, C. G. Feilberg's *Les Papis*, er en udførlig skildring af en endnu ret primitiv stamme af bjærgnomader i Iran, mens det andet, Martha Boyer: *Mongol Jewellery*, giver en indgående beskrivelse af den store skat af sølvsmykker, som hjembragtes af den 2. danske centralasiatiske ekspedition under ledelse af Haslund-Christensen.

Nyopstillinger eller omordninger af væsentlig betydning er der ikke sket i selve udstillingslokalerne, hvorimod det har været nødvendigt at foretage en omfattende udbygning af håndbibliotekets reolplads på grund af den udvidelse af bogbestanden, som er en følge af den i tidligere årsberetninger omtalte, ekstraordinære bevilling til bogindkøb. Desværre udløber denne bevilling i 1954, og det er i højeste grad ønskeligt, at den til den tid ændres til en ordinær bevilling, hvis ikke biblioteket skal stå i fare for igen at forsummes på grund af manglende midler til indkøb. Af større gaver til biblioteket må i første række nævnes en række værdifulde værker skænket af H. Kgl. H. Prinsesse Georg, professor James R. Steward, Sydney, direktør H. V. Jacobsen og hr. Sophus Black. Fotografisamlingen har bl. a. modtaget en del billeder fra fhv. overinspektør H. Olrik.

Endelig skal det nævnes, at museumsassistent frk. Martha Boyer hele året har haft orlov for at forberede sig til sin magisterkon-

ferens, og at mag. scient. fru Henny Harald Hansen i denne tid har fungeret som vikar.

Asien.

I de sidste år er der foregået en langsom, men jævn vækst af museets bestand af sager fra Kinas oldtid og middelalder. Herfor

Fig. 1. Kinesisk maleri forestillende en fornem embedsmand og hans sønnesøn. K'ang Hsi-perioden. (Gave fra Ny Carlsbergfondet).

kan man ikke mindst takke Ny Carlsbergfondets redebonne hjælp, og dette har da også været tilfældet i det forløbne år. Til dets nye gaver hører først og fremmest en slank vase (*ku*) og to libationsbægre (*chüeh*), alle fra den kinesiske bronzekunsts bedste tid, d. v. s. sidste halvdel af det 2. årtusinde f. Chr., altså samtidig med

vor egen ældre bronzealder. Bæge typer var nok tidligere repræsenteret i museet, men ikke i så fremragende eksemplarer — det gælder især de to bægre — som de her omtalte. Med deres ædle former, fint udførte dekoration og skønne patina er de en sand fryd for øjet. Yderligere har fondet skænket to typiske, delvis glaserede krukker fra T'ang-perioden (618—906 e. Chr.); men hermed er listen over dets gaver ikke udtømt, også for en række sager fra nyere tid er museet det en varm tak skyldig: fra Ming-dynastiet (1369—1644) stammer en meget fint udført, forgyldt bronzefigur forestillende bodhisattvaen Padmapani i skikkelse af en yngling i fyrstelig dragt, holdende vassen i venstre hånd, mens han med højre, der hviler på det optrukne knæ, omfatter troens juvel. Padmapani hører til den buddhistiske gudekreds, og buddhismen i den lamaistiske form er som bekendt et af de studieområder, i hvilket museet er særlig stærkt interesseret. Det er derfor med stor glæde, at det også fra Ny Carlsbergfondet har modtaget et sammenhørende sæt af ikke mindre end 26 meget smukke tempelbilleder, der giver en samlet fremstilling af Buddhas liv. Fuldstændige sæt af denne slags hører til museernes store sjældenheder. Sidst, men ikke mindst blandt fondets gaver skal nævnes et imponerende maleri af en fornem embedsmand og hans sønnesøn (fig. 1), hidrørende fra K'ang Hsi regeringstid (1662—1722), og en karakteristisk bog med livfulde portrætskitser.

Selv om Ny Carlsbergfondet ubestridt har været den største velgører, har det dog ikke været ene om at betænke museet med kinesiske sager. Direktør H. V. Jacobsen, som gentagne gange har vist os sin interesse, har således skænket to K'ang Hsi-skåle med dekoration i *famille verte*-farver, et par dekorationsskærme i træ og guldlak samt en pragtfuld, lakeret tronstol med gulddekoration på sort bund og tilhørende hynder af silkegobelin. Fra ingeniør E. Trock er der modtaget to fortrinlige krukker fra Han-tiden (206 f.—220 e. Chr.), fra fru Inge O'Neil Oxholm og fru J. Otterstrøm hver et manchu-kvindehovedtøj, fra hr. Niels Gangsted en mandarinhat, fra hr. Axel Randsleff en drengedragt, fra fru H. O. Lange en udskåren munkestav, fra hr. Egon Winther et majong-spil og fra ingeniør F. C. Mathiesen en silkefane og et karakteristisk bondebroderi i korssting fra provinsen Ssü-chuan. For alle disse værdifulde forøgelser skal der her udtales en oprigtig tak. Desuden har Danmarks Tekniske Museum overladt forskellige prøver på kinesiske tøj, hjembragt under korvetten „Galathea“s jordomsejling 1845—47, og ved bytte er der indkommet en udskåren stol. Endelig

er der også erhvervet et meget interessant, fuldstændigt udstyr fra det buddistiske munkeliv, omfattende alt fra dragtstykker og ordinationsbeviser til strafferedskaber, som er indsamlet af nu afdøde arkitekt J. Prip-Møller under hans mangeårige rejser i Kina.

I modsætning til Kina har Korea desværre altid været lidt af et

Fig. 2. Koreansk Buddha-figur af malet træ. Silla-perioden, 1. årtusind e. Chr. (Gave fra hr. Pak Chong Ho i anledning af „Jutlandia“s virksomhed).

stedbarn i museet — ikke på grund af manglende interesse fra dets side, men fordi lejligheden til at erhverve sager derfra har været mærkelig ringe. Det er derfor med dobbelt glæde, at der i år kan omtales en ganske vist lille, men værdifuld tilvækst. Koreaneren hr. Pak Chong Ho har haft den smukke tanke som udtryk for sin taknemlighed over „Jutlandia“s arbejde for hans landsmænd at sende en gave bestående af en næsten legemsstor træfigur (fig. 2) og en lampestander. Figuren forestiller en stående Buddha, og med det

uforholdsmæssigt store hoved og den overdrevent slanke skikkelse er den typisk for kunsten i det gamle, sydkoreanske kongerige Silla, der eksisterede fra midten af det sidste århundrede f. Chr. indtil begyndelsen af det 10. århundrede e. Chr. Væsentlig nyere, men på sin måde lige så interessant er et karakterfuldt portrætmaleri skænket af direktør H. V. Jacobsen og forestillende en gammel embedsmand, Hong Bong-Han, der var statsminister under den både for sin dygtighed og sin grusomhed kendte kong Yöng-Jong (1724—77).

Fra Japan er forøgelserne langt talrigere. For en stor del skyldes dette generalkonsulinde Helen Grut, som med enestående rundhåndethed har skænket flere kostbare stykker, der har været nedarvet i hendes familie gennem generationer. De omfatter for det første tre kostbare silkekimonoer, af hvilke de to stammer fra slutningen af det 18. århundrede og har været båret henholdsvis af en dame ved shōgunens hof og af en kurtisane, mens den tredje er en nøjagtig kopi syet c. år 1900 efter en c. 1200 forfærdiget original af en fornem ung piges overdragt. Dertil kommer yderligere over 50 små dukker, miniaturegenstande o. l. i den fineste udførelse, elfenben, lak osv., der udgør en samlet opstilling forestillende det kejserlige hof, som den anvendes ved „Pigernes Fest“, *O-hina-sama* eller *Hina-matsuri*, hvert år den 3. marts. Ikke blot den kunstneriske udførelse, men også sættets fuldstændighed giver denne gave en plads blandt årets ypperste erhvervelser, og værdien forøges yderligere ved, at den vides at have tilhørt en af shōgunens hofdamer, født 1790, og før den tid skal have tilhørt selve shōgun-familjen. En mindre samling af genstande til samme fest er desuden skænket af direktør H. V. Jacobsen, der også har foræret en nøjagtig udført model af et japansk beboelseshus. Af andre givere skal nævnes hr. S. P. Jørgensen, Ballarat, Victoria (et træsnit forestillende fremmedkvarteret i Tōkyō c. 1860) og hr. Emil Fenger, Matsumoto, Japan (en bondes regnvejrstragt). Enkelte sager er købt til samlingen, nemlig en meget stor tempelklokke på rødakeret fodstykke, fire fortrinlige masker til nô-skuespil og en porcelænsskål.

De ovenfor omtalte, lamaistiske tempelmalerier danner i æmnevalg og stil en overgang til Central-Asien. Fra selve Mongoliet har museet modtaget en både kærkommen og værdifuld gave, idet selskabet Etnografisk Samlings Venner har suppleret samlingen af lamaistiske gudebilleder med en stor, delvis forgyldt bronzefigur af Sarasvati, fremstillet med tre ansigter og seks arme og ridende på en påfugl (fig. 3). Ellers indskrænker de mongolske nyerhvervelser sig til et par støvler, skænket af dr. Carl Schuster, New York.

Til gengæld er forøgelserne fra Tibet så meget talrigere. Som bekendt har H. Kgl. H. Prins Peter i en årrække opholdt sig i Kalimpong nær den tibetanske grænse, hvor han har drevet etnografiske studier i tilknytning til den 3. central-asiatiske ekspedition. Under de herskende, urolige forhold har mange fornemme tibetanere taget

Fig. 3. Lamaistisk figur af delvis forgyldt bronze, forestillende Sarasvati ridende på en påfugl. (Gave fra selskabet Etnografisk Samlings Venner).

ophold i byen, og det er efterhånden ved prins Peters sagkyndige og målbevidste indsats lykkedes at købe en enestående samling af smykker og dragter, som nu er overgået til museet takket være store bidrag fra ekspeditionskomiteen, Ny Carlsbergfondet, D. Kgl. H. Prins og Prinsesse Georg samt virksomhederne under Egmont H. Petersens Fond, A/S Crome & Goldschmidt, Nordisk Fjerfabrik og A/S Accumulator-Fabrikken. Samlingen omfatter bl. a. fem fuldstændige dragter for adelsmænd, og to for fornemme damer, alle

af kostbare silke- og brokadestoffer. Til kvindedragterne hører ejendommelige hovedsæt og smykker af guld, rigt prydede med diamanter, perler og halvædelstene i en broget og barbarisk stil. Foruden disse dragter er der to andre, som har været båret af højt-

Fig. 4. Tibetanske dragter, t. v. for en adelsmand af 1.—4. rangklasse (skænket af D. Kgl. H. Prins og Prinsesse Georg), t. h. for en højtstående kirkelig embedsmand.

stående embedsmænd inden for den lamaistiske kirke samt et par nomadepelse af rått forarbejdede fåreskind. Samlingen viser på denne måde et tværsnit af hele det tibetanske folk, som det giver sig udtryk set fra et dragtmæssigt synspunkt, og understreger yderligere den fremtrædende stilling, museet nu indtager i udforskningen af de centralasiatiske kulturer (fig. 4).

Bortset fra Siam hører Bagindien til de svagere repræsenterede

områder i museet. Herfra er der i årets løb kun indkommet et par gaver, nemlig to buddha-figurer skænket henholdsvis af general-konsulinde Helen Grut og fru Christine Heilmann. Derimod er der indkøbt forskellige burmesiske genstande: en stor bronzeklokke, en stor og flere mindre bronzefigurer samt et antal udskæringer, skrin o. l. af træ. Tillige er der købt en fuldstændig kvindedragt fra kachin-stammen og en af de store bronzetrommer, der er så karakteristiske for visse dele af Bagindien og Syd-Kina.

Mens der fra Forindien kun kan nævnes et enkelt stykke, en vifte skænket af hr. Ole Jensen, hører det indiske arkipel til de strøg, hvorfra nyerhvervelserne er strømmet rigeligt ind. Som det blev omtalt i forrige årsberetning, er der opnået et kærdokument samarbejde med den danskfødte professor Tage Ellinger ved University of the Philippines, og dette er dels resulteret i et antal gaver, dels i en bevilling fra Carlsbergfondet, ved hvilken professor Ellinger er blevet sat i stand til at foretage en studie- og indsamlingsrejse til de hidtil meget lidt kendte stammer på øen Palawan. Udbyttet af denne ekspedition er nu hjemkommet i form af en betydelig samling våben og fangstredskaber, kurvearbejder, musikinstrumenter m. m. både fra de muhammedanske moroer langs kysten og de endnu hedenske beboere af øens indre. Til de interessanteste stykker fra de sidstnævnte hører to temmelig råt udskårne svinefigurer, der har været brugt som offer til bjærgånderne. Desuden har professor Ellinger sendt gaver fra ifugao- og bontoc-igoroterne i det nordlige Luzon som supplerende af den ifjor beskrevne igorot-samling. Førstepladsen blandt disse indtager et sodsværtet kranium, et af de nu sjældne minder om fortidens berygtede hovedjagter. Endvidere må nævnes et udskåret kistelåg fra en gravhule, forskellige smykker, udskårne skeer o. s. v. Professor Ellinger fortsætter stadig sin virksomhed til fordel for museet og melder allerede om nye resultater, der vil blive omtalt i næste årsberetning. I det hele taget er Philippinerne kommet i forgrunden af museets virksomhed i denne del af verden. Således har professorinde Ingeborg Schmidt skænket en fuldstændig kvindedragt fra igoroterne omkring Baguio, en krabbefælde fra øen Dinagat er hjembragt af „Galathea“-ekspeditionen 1950—51, og fra dr. Finn Salomonsen er der modtaget to fælder til fangst af små pattedyr fra det indre af øen Mindanao.

Fra de øvrige indiske øer forekommer nyerhvervelserne i år mere spredt. Foreningen Dansk Samvirke har velvilligst overladt et bali-nesisk tempelmaleri, annoncechef Vilhelm Jung og frue har skænket et palmebladshåndskrift, formentlig købt på Borneo, samt en

batakisk kurv, og vicekonsul S. Ingemann forskellige andre batakiske genstande. Også ved køb er museets ret betydelige batak-samling blevet forøget med flere udmærkede, ældre sager, ligesom der er købt to kvindedragter af barktøj fra Central-Celebes. Endelig har hr. I. T. B. Carlsson skænket et pusterør med tilhørende pilekogger fra sakaierne i Perak, Malaya.

Vest-Asien er i år kun svagt repræsenteret rent kvantitativt, men til gengæld så meget bedre kvalitativt, idet man kan takke fru Gudrun Saxild og civilingeniør Jørgen Saxild for et par fremragende stykker. Det ene er en pragtfuld, lakeret fløjdør, helt dækket med miniaturmalerier, det andet en fuldstændig kvindedragt af guldbroderet silke med tilhørende sølvsmykker fra byen Yazd. Ellers indskrænker nyerehvervelserne fra dette område sig til et vævet, turkmensk teltbånd, en gave fra forlagsboghandler Poul Westermann, samt nogle tyrkiske broderier.

Afrika.

Efter de senere års temmelig store forøgelse er Afrika igen trådt noget i baggrunden. Dog er der sket en ikke ringe tilvækst både for Nord- og Øst-Afrikas vedkommende, således som det kunne ventes efter sidste årsberetnings meddelelser. Som omtalt på dette sted foretog mag. scient. Johs. Nicolaisen i 1952 en ny studierejse til berberne i Djebel Aurès og Kabyliet og til tuaregerne i Ahaggar, hvilket for museet bl. a. har ført til erhvervelsen af en samling typisk keramik fra de førstnævnte (fig. 5) og en komplet tuaregisk kvindedragt. Der er således i de senere år foretaget en gradvis udbygning af samlingerne fra Nord-Afrikas bonde- og nomade kulturer; endnu trænger de stærkt til udvidelse, men forhåbentlig vil en supplering efterhånden vise sig gennemførlig.

Det samme gælder om de østafrikanske samlinger. På sin rejse i 1952 opnåede greve G. Ahlefeldt Bille at videreføre sine tidligere indsamlinger fra den særprægede wasandawi-stamme i Tanganyika-territoriet og yderligere fremskaffe et karakteristisk materiale fra forskellige andre stammer i samme område såsom wagogo, wakimbu og wagalla. På slutningen af sin rejse kom grev Ahlefeldt Bille også i berøring med hadendoa- og beni amer-stammerne i Red Sea Hills ved Anglo-Ægyptisk Sudans grænse mod Eritrea og benyttede her lejligheden til at erhverve en del smykker, våben o. a. Fra Tanganyika hidrører desuden en wanyamwezi-kniv, skænket af sygeplejerske, frk. Johanne Larsen, der vil erindres som den, der i det hele taget har grundlagt museets wanyamwezi-samling.

• Enkelte stykker er kommet fra Syd-Afrika, skænket af dr. Niels Bolwig, University of the Witwatersrand. Det drejer sig mest om genstande fra havenda-stammen, men også zuluerne er repræsenteret, og ikke mindst interessant er forskellige offergaver fra en hule i basuto-området. Endvidere er der ved køb erhvervet en syd-afrikansk kølle af særlig type.

Bortset fra to smukke elfenbenshorn, for hvilke der skyldes vicekonsul S. Ingemann tak, og forskellige sager fra Ituri-området, skænket af forfatteren Jørgen Bitsch, indskrænker tilvæksten fra

Fig. 5. Berbiske lerkar, foroven til højre og forneden i midten fra beni yenni, resten fra ouled mezelem, Djebel Aurès.

Central-Afrika sig til en lille, indkøbt samling fra pygmæerne i Ituri, bl. a. bue, pilekoggere, barktøj og redskaber til fremstilling deraf m. m.; da museets bestand af pygmæsager hidtil har været yderst ringe, siger det sig selv, at denne forøgelse har været så meget mere velkommen.

Til sidst skal endnu nævnes nogle få nyerhvervelser fra Sudan. Hr. Axel V. Johnsen, Gambia, hvis venlige følelser over for museet ofte tidligere har givet sig udtryk, har sendt enkelte stykker fra dette område tillige med en messingfigur forestillende to drikkende mænd, formodentlig lavet i Calabar. Forlagsboghandler Poul Westermann har skænket et klædningsstykke fra Ouagadougou, og endelig er der indkøbt et sværd af sudanesisk type.

Amerika.

Set fra et dansk, etnografisk synspunkt er Amerika først og fremmest ensbetydende med eskimo-området og inden for dette natur-

ligvis i ganske særlig grad Grønland. Allerede gennem adskillige år har museet her foretaget systematiske undersøgelser med det formål at opklare problemerne vedrørende eskimoernes indvandring og senere historie. I den mest utilgængelige del af landet, det nordøstlige hjørne, har greve Eigil Knuth i løbet af den korte sommertid fortsat sine udgravninger, dels på Herlufsholm Strand, hvor han for få år siden opdagede et fuldstændigt skelet af en umiaq („konebåd“), dels på Prinsesse Ingeborg Halvø ud for Danmark Fjords Munding, hvor talrige vidnesbyrd om den palæo-eskimoiske Dorset-kultur er bragt for dagen. Samtidigt arbejdede en større ekspedition under ledelse af mag. art. Jørgen Meldgaard i Godthåb Distrikt på vestkysten. Herved blev 146 ruinpladser stedfæstet, opmålt og fotograferet, og flere steder, navnlig ved Kangeq, blev der foretaget gravninger, som resulterede i fundet af henved 500 oldsager fra Inugsuk-perioden ned til nyere tid. Et af de ejendommeligste fund var opdagelsen af flere naturlige mumier i en hule på Pisigsarfik-fjældet. Ligene har været henlagt fuldt påklædte, formodentlig engang i det 17. århundrede, og man har således her de ældste, bevarede, grønlandske dragter.¹⁾ Ved siden af det arkæologiske arbejde fortsatte ekspeditionen den tidligere iværksatte indsamling af etnografiske oplysninger på grundlag af museets spørgeskemaer.

Nogle få grønlandske genstande er i årets løb indgået som gaver fra professor Alfred Rosenkrantz (oldsager fra Umánaq Distrikt), hr. Steen Søndergaard (en træske fra Jakobshavn), dr. phil. Lauge Koch (dele af en kajak, fundet på Trail Ø i Nordøst-Grønland) og kaptajn H. Holmfeldt (en uidentificeret trægenstand fra Aputiteq, Øst-Grønland). Et pileskift fra Sukkertoppen Distrikt er indsendt gennem statsministeriets grønlandsdepartement fra kæmneren i Sukkertoppen.

Fra det indianske Amerika er forøgelserne kun få. Hr. E. Winkler har foræret et halsbånd fra et indianerreservat nær Seattle, Washington, veksellerer C. J. Tillisch tre pilespidser fra Montana og professor, dr. phil. Gudmund Hatt to lerkrukker fremstillede af negre i republikken Santo Domingo. En fuldstændig ceremonidragt af basttøj fra provinsen Coclé i Panamá er desuden skænket af hr. Asger Kierulff, der også tidligere har betænkt museet, og herfra har „Galathea“-ekspeditionen endvidere hjembragt en fiskeruse og et fuglebur. Endelig er der købt nogle spyd fra det østlige Perú.

¹⁾ Jf. Jørgen Meldgaard: Fra en grønlandsk mumiehule (Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1953).

Avstralien og Oceanien.

Det er ikke ofte, at der indkommer større forøgelser fra Avstralien og Oceanien. Når det alligevel har været tilfældet i det forløbne år, skyldes det i første række „Galathea“-ekspeditionens virksomhed. Således er der på ekspeditionens initiativ fra museet i Mel-

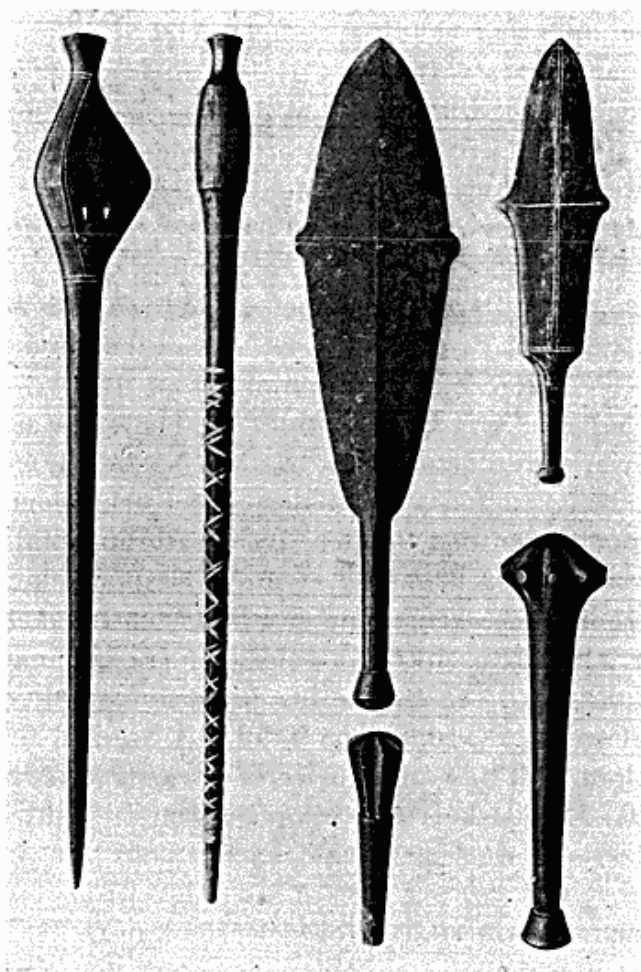

Fig. 6. Krigskøller af hårdt træ, Rennell Island.

bourne sendt en kværnsten fra New South Wales og fra South Australian Museum i Adelaide en lille samling af åbenbart meget gamle stenredskaber fra den uddøde befolkning på Kangaroo Island.

Langt den betydeligste forøgelse hidrører dog fra Polynesien. Som led i ekspeditionens arbejdsprogram indgik et etnografisk studium af de meget lidt kendte beboere på den lille ø Rennell Island i Salomons-gruppen, hvor Etnografisk Samlings leder opholdt sig i lidt over en måned tillige med to zoologer og en filmsfotograf.¹⁾

¹⁾ Jf. Kaj Birket-Smith: Folk og kultur på Rennell Island (Naturens Verden. XXXVI. København 1952).

Jævnside med de egentlige undersøgelser blev der i løbet af dette tidsrum tilvejebragt en fyldig samling af genstande omfattende så godt som samtlige typer inden for alle sider af kulturen: våben, redskaber, barktøj og smykker, religiøse symboler o. s. v. (fig. 6). Kun få museer i Europa og Australien kan opvise en tilsvarende samling, der er et vidnesbyrd om den sidste eksisterende, nogenlunde uberørte polynesiske kulturform. Fra et andet polynesiske område, Tonga, var der så lidt i museet, at en forøgelse herfra stod på dets ønskeseddel, og ved imødekommenhed fra „Galathea“s videnskabelige leder, dr. phil. Anton Fr. Bruun, gjorde skibet her et kort ophold, under hvilket det lykkedes at erhverve en mindre og overordentlig velkommen samling af barktøj, kurve, redskaber m. m. Den blev siden yderligere suppleret med enkelte stykker fra Samoa og Swains Island i Tokelau-gruppen, og hertil kom endvidere over 20 oldsager, hovedsagelig stenøkser, fra Ny Zealand.

Melanesien er noget sparsommere repræsenteret. På tilbagerejsten fra Rennell Island var der dog lejlighed til at erhverve forskellige genstande på de små øgrupper Laughlan og Alcester Islands ud for Ny Guineas sydøstspids, og under opholdet i Port Moresby skænkede hr. Peter Livingston et af de sjældne og ejendommelige pansere fra egnen omkring øvre Fly River. Bortset fra, at det er flettet af rotangstrimler og ikke af kokosfibre, og at det mangler den høje nakkeskærm, minder det stærkt om pansrene fra Gilbert Øerne. Et lignende stykke fra samme område er senere sendt som gave fra hr. George Sexton, Madiri, Papua-territoriet. Fra Ny Guinea stammer desuden en stenøkse, skænket af overlæge Knud Gjellerup, og endelig er der ved køb erhvervet en lille samling ældre genstande fra egnen om Samarai i Massim-distriktet.

Europa.

De europæiske folkekulturer har altid udgjort et grænseområde for Etnografisk Samlings virksomhed. Det har naturligvis aldrig været meningen på dette punkt at forsøge en konkurrence med de enkelte landes museer, hvilket vilde være lige så unyttigt som uigennemførligt. Man har derfor indskrænket sig til et forsøg på at fremskaffe enkelte karakteristiske samlinger og ejendommelige, især gammeldags typer; men trods alt har det ikke kunnet undgås, at den europæiske afdeling har fået et både tilfældigt og ufuldstændigt præg. Imidlertid har en anden af Nationalmuseets afdelinger, Folkemuseet, viist sig interesseret i at fremskaffe et tilsvarende, europæisk materiale til belysning af dansk almuekultur, og

under disse omstændigheder har bægge afdelinger fundet det formålstjenligt at foretage en koncentreret af arbejdet og fastlægge bestemte grænselinjer for deres interesser, på samme måde som det er sket i forholdet mellem Etnografisk Samling og Antiksamlingen, hvor skellet er sat med muhammedanismens indførelse. I det her nævnte tilfælde lader grænsen sig dog bedre bestemme geografisk end historisk, og resultatet af overvejelserne er da blevet, at på den ene side lapperne og i det hele taget de europæiske rensdyrnomader, på den anden side de muhammedanske (tyrkiske) prægede folkegrupper henregnes til Etnografisk Samlings virkekreds, mens alle øvrige europæiske kulturer indgår i Folkemuseet, der på dette grundlag agter at oprette en komparativ afdeling i lighed med den forhistoriske, europæisk-komparative samling under Nationalmuseets 1ste afdeling. Ud fra denne deling må altså i fremtiden de europæiske erhvervelser betragtes.

Fra lapperne er der indkommet en enkelt gave, en legetøjsvugge, som er skænket af en ung velynder, Carsten Kenneth Elk, og under en rejse i både svensk og norsk Lapland har desuden mag. scient. Klaus Ferdinand erhvervet enkelte stykker til suppleret af samlingen. Som tidligere nævnt foretog mag. scient. fru Henny Harald Hansen i efteråret 1952 sammen med museinspektør fru Ellen Andersen en studierejse til Jugoslavien, og på denne indkøbtes bl. a. et par dragter fra den muhammedanske befolkning i Bosnien. I overensstemmelse med afgrænsningen af afdelingens virksomhed er en af hr. Axel Randsleff skænket, russisk kvindedragt overgivet til Folkemuseet.

Det vil af det foregående stå klart, at de forhåbninger, som blev udtalt i sidste årsberetning med hensyn til virksomheden i 1952, ikke er blevet skuffet, og der er grund til at tro, at også 1953 vil blive et udbytterigt år for museet. H. Kgl. H. Prins Peter beretter allerede om fortsatte studier og indsamlinger blandt tibetanerne og har samtidigt påtaget sig ledelsen af den nye ekspedition, som er udsendt af det centralasiatiske laboratorium ved Københavns Universitet og Nationalmuseet med det formål at videreføre de tidligere påbegyndte, etnografiske undersøgelser i Afghanistan. Som før nævnt arbejder Werner Jacobsen stadig i Syd-Indien og professor Ellinger på Philippinerne. At de arkæologiske og etnografiske undersøgelser i Grønland fortsættes, siger sig selv.

Nyt materiale vil således ikke komme til at mangle; men hvis det ikke skal ligge hen som en død skat, vil det være nødvendigt

at gøre det tilgængeligt både udstillingsmæssigt for det store publikum og i form af bearbejdelser for videnskaben. Der ligger her en opgave, som forhåbentlig vil møde forståelse hos de bevilligende myndigheder.
